

ventem membra, vix moventem linguam, lassus iste diabolus vincit. Multi coronati sunt in amphitheatro pugnantibus ad bestias: multi in lecto vincentes diabolus coronantur: videntur non se movere posse, et intus in corde tantas vires habent, tantam pugnam exercent. Sed ubi est occulta pugna, ibi occulta victoria.

XXXVII. Quare ista diximus, fratres? Ut quando celebratis natalitia Martyrum, imitemini Martyres; nec putetis ideo vobis deesse posse occasiones coronæ, quia modo desunt tales persecutiones. Nec modo enim desunt quotidie persecutiones a diabolo, sive per suggestionem, sive per molestias aliquas corporis. Tu tantum scito te habere Imperatorem, quia jam præcessit in cælum: dedit tibi viam qua sequaris, tenete ad illum. Noli, cum viceris, per superbiam tibi tribuere, quasi de viribus tuis luctatus fueris: sed præsume de eo qui dedit vires, ut vinceres, quia ipse vicit sæculum: et semper coronaris, et Martyr hinc exies, si omnes tentationes diaboli superaveris¹.

¹ Joan. xvi, 33.

SERMO V¹.*De luctatione Jacob cum Angelo.**Habitus paulo ante Pascha.*

I. Hæc maxime regula disciplinæ necessaria est viro christiano, ut verbum Dei audiat, cum est in hoc sæculo, ut attendat eum, qui venit sæculum salvare primo per misericordiam, et postea discutere per iudicium. Et ideo Dominus noster Jesus Christus imitandum se nobis præbuit; ut quoniam Christiani sumus, aut ipsum imitemur, aut alios qui eum imitati sunt. Sunt enim quidam, eorum qui Christiani vocantur et non sunt; quos partim digessit Ecclesia, tanquam stercora; ut sunt omnes hæreses, et omnia schismata, quæ etiam comparantur sarmentis infructuosis de vite præcisis, et paleis quas ante ventilationem de area ventus rapit: sunt autem alii, qui intus mali sunt, et ipsa communione catholica continentur; quos necesse est toleret Christianus bonus usque in finem, quia ventilatio messis hujus areæ non erit nisi dies iudicii. Hæc semper cantavimus vobis, et in nomine Christi arbitramur quia hærent pectoribus vestris. Istæ lectiones quæ vobis leguntur, numquid modo primum vobis leguntur, et non eadem quotidie repetuntur? Sicut autem lectiones Dei quotidie opus est ut repetantur, ne sæculi mala et spinæ nascentur in cordibus vestris, et effocent semen,

¹ Alias ex Sirmondianis.

quod ibi seminatum est : sic oportet et sermonem Dei vobis semper repeti, ne oblii dicatis vos non audisse, quod dicimus non dixisse.

II. Accedunt multi, et modo tempus est, ut in nomine Dei festinent accipere gratiam baptismi, credentes dimitti sibi omnia peccata, quæ antea commiserunt, prorsus omnia; et exire inde nihil debentes Domino: quemadmodum servus ille, qui rationem reddebat domino suo, et invenit illum debere decem millia talentorum¹; sic tamen recessit nihil debens, non quia nihil ipse debebat, sed quia ille misericors erat, dimisit omnia, et debitorem absolvit. Et tamen, fratres, quomodo nos terruit vehementer idem ipse servus? Quia noluit dimittere conservo suo, vel differre solutionem centum denariorum, replicavit illi dominus decem millia talentorum, quæ illi dimiserat. Hi ergo qui exituri sunt de baptismo nihil debentes, et absoluti omnibus peccatis, cavéant ne si quis in illos peccaverit, et noluerint ipsi dimittere, non solum deinceps non illis dimittantur, sed etiam omnia quæ dimissa fuerant, replicentur. Nemo ergo dicat, Quis istud facit, aut quis istud fecit? Dicendo sibi istud homines moriuntur. Dilige inimicum tuum, dicit Dominus: et tu, Quis istud facit? Quia ipse non fecit, putat quia nemo potuit facere. Res in corde est: unde vides quis illud facit? Putas enim quia non dimisit ille qui clamat? Forte enim aliquando clamat aliquis, et jubet cædi hominem, et putas quia non dimisit. Quare? Tu quando cædis filium tuum, tenes odium in corde tuo? Ergo res in corde est: solus Deus videt si dimissum est. Aliquando enim non cædit aliquis, videtur parcere manu, et sævit in corde, et optat male homini intus, et vult eum necari: tenet contra illum malam voluntatem, quamvis nihil illi corporaliter reddere videat.

¹ Matth. xviii, 24.

tur. E contra sunt, qui corporaliter videntur quasi redere; sed corporalis illa correptio quasi dilectio est: ad bonam vitam vult illum pervenire; et tanto magis vult eum corripere, quanto illum amat. Sic et Deus numquid non nos diligit? non ad hoc nos hortatur, ut diligamus inimicos nostros, ut quomodo possumus, similes illi simus? Nam sic dixit: « Estote autem vos perfecti, sicut Pater » vester qui in caelis est¹, qui solem suum oriri facit super bonos et malos, et pluit super justos et injustos. » Quanta ergo dilectio est in Domino, quando pro peccatoribus et impiis Christum crucifigendum misit, et pretio sanguinis ejus nos redemit, qui ei inimici eramus, amando ea quæ fecit pro eo qui fecit? Cum ergo ista faceremus, misit Deus, sicut Apostolus dicit, Filium suum²; et eum pro nobis impiis, ab aliis impiis occidendum tradidit. Et si nondum fidelibus tantum munus datum est, quid ergo servatur fidelibus? Ecce quomodo Deus diligit homines. Attendamus, fratres, numquid non illos flagellat? numquid non illos corripit? Si non illos corripit, unde fames? unde ægritudines? unde pestilentia, et morbi? Omnes enim istæ correptiones Dei sunt. Sicut ergo ille diligit, et tamen corripit: sic et tu, habes aliquem in potestate, quamvis serves affectum dilectionis, noli tamen negare flagellum correptionis. Quia si negaveris, non tenebis dilectionem: quia ille moritur in peccatis, qui forte correptus ea relinqueret; et magis tibi imputatur verum odium.

III. Nemo ergo dicat, Quis istud potest? Contendite hoc implere in cordibus vestris; tenete, ut diligatis. Luctamini, et vincetis. Christus enim ibi vincit. Contra quid luctamini? contra peccatum luctamini, contra verba hominum male dicentium: Ergo non te vindicas? ergo rema-

¹ Matth. v, 48, etc. — ² Galat. iv, 4.

nebis indefensus, et non illi ostendis: o si mecum haberet! Luctamini, et vincite. Si enim vellet Christus jubere terræ, quando a Judæis tanta passus est, ut aperta sorberet persecutores ejus, non posset? Si ergo qui habuit potestatem, sic eos pertulit, quousque levaretur in crucem, et pendens in cruce ait: « Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt¹: » tu serve redempte sanguine crucifixi Domini tui, non imitaberis Salvatorem tuum? Quid enim illi opus erat tanta pati, cui licebat et non pati? Nam sic dixit: « Potestatem habeo ponendi animam meam, et potestatem habeo sumendi eam: nemo tollit eam a me; sed ego pono eam, » et iterum sumam eam². » Et sic fecit. Quid enim factum est, fratres? Pendebat in cruce, quomodo³ Competentibus legimus: at ubi vidit completas in se omnes Scripturas, ut illi darent etiam acetum: « Perfectum est, ait: et » inclinavit caput, et emisit spiritum⁴; » quasi ad hoc staret, ut impleretur. Cum vellet ergo, animam suam posuit. Et ideo ille Deus erat, illi homines, qui juxta illum erant crucifixi. Ille citius moritur, illi tardius. Et cum justum esset, ut corpora deponerentur de cruce propter sabbatum, ut sepelirentur, invenerunt illos latrones viventes, et eis crura fregerunt; Dominum autem jam defunctum, et tamen unus ipsorum lancea percussit latus ejus, et profluxit sanguis et aqua. Ecce pretium tuum. Quid enim profluxit de latere, nisi sacramentum quod accipiunt fideles? Spiritus, sanguis, et aqua. Spiritus quem emisit, et sanguis et aqua quæ de latere profluxerunt. De ipso sanguine et aqua significatur nata Ecclesia. Et quando exivit sanguis et aqua de latere? Cum jam dormiret Christus in cruce: quia Adam in paradiso somnum accepit, et sic illi de latere Eva producta est. Ecce ergo pretium tuum. Imi-

¹ Luc. xxiii, 34. — ² Joan. x, 18. — ³ Forte quod modo. — ⁴ Joan. xix, 30.

tare humilitatem et vestigia Domini tui, et noli dicere, Quis istud facit? Est circa te forte et qui non facit. Sed in illa turba si tu feceris, sic tibi computabitur, quomodo si invenias in area unum granum, et paleas infinitas. Difficile invenis duo grana simul juncta: sed inter grana palea commixta est. Sic inter eos qui servire volunt Deo, strepitus et multitudo est malorum hominum circumdans illos undique; quia quocumque se verterint, non inveniunt, nisi malos suosores. Esto ergo ut granum, et noli curare de palea. Veniet tempus ut separetur. Ideo cantavimus: « Judica me Deus, et discerne causam meam de gente non » sancta¹. » Ecclesia illud dicit gemens inter peccatores. Putatis, fratres, quia ad hoc vult se discerni Ecclesia, ut ab hæresibus tanquam sarmentis præcisus separetur? Jam ab ipsis separata est. Numquid ita dicit Ecclesia: « Judica » me Deus, et discerne causam meam » ut a parte Donati, aut ab Arianis, vel a Manichæis segregetur? Non se rogat discerni, nisi ab his qui ei mixti sunt, quos oportet ut toleret usque in finem. Sed hoc dicit: « Judica me » Deus, et discerne causam meam: » id est, ne cum ipsis judicer et perdar in die judicii. Nam nunc dictum est, Dimitte zizania crescere²: et tolerantur modo mali a bonis, in die judicii separandi.

IV. Et ideo Jacob ille, qui modo lectus est, populum significat christianum: ipse est enim minor filius; quia populus Judæorum Esau est. De Jacob quidem nata est gens Judæorum, sed in figura magis Esau Judæi intelliguntur: quia populus major reprobatus est, populus autem minor primatum accepit. Cum etiam in utero luctarentur, et tædium mater pateretur, quia impellebantur viscera ejus, ait: « Quid mihi sic? Melius mihi erat sterilis, quam ut hoc paterer³. » Dictum est ei a Domino,

¹ Psal. xlii, 1. — ² Matth. xiii, 30. — ³ Gen. xxv, 22.

quod duo populi in utero ejus confligerent, et duæ gentes, et quia major serviet minori. Quod dictum est cum in utero essent, hoc dictum est iterum in benedictione Isaac, cum benediceret minorem; putabat autem se benedicere majorem. Personam Legis ferebat Isaac. Videtur Lex data Judæis: et ipsum regnum datum est Christianis. Attendite quia Lex videtur regnum promittere. Judæis dicitur: « Propterea auferetur a vobis regnum, et dabitur genti » facienti justitiam¹. » Auferetur ab Esäu, et dabitur Jacob. Hirsutus natus erat et pilosus Esäu, id est, plenus peccatis; hærebant in illo peccata: ille autem ut acciperet primatum, accepit pelles hædorum in brachiis; et sic illum benedixit pater, palpans brachia ipsius, et inveniens hirsutum. Sed illi² capilli et peccata portabantur a Jacob, non hærebant in Jacob. Sic ergo et Ecclesia Dei aliena peccata portat, non sua, tolerans, usque in finem; sicut et Dominus Jesus Christus aliena portavit. Et benedixit minorem pater. Et quomodo benedixit? Mysterium sanctum, quales futuri erant. Volunt enim oculos acutos Scripturæ. Benedixit filium suum minorem: et videtur deceptus quasi benedixisse alium pro alio. Venit ille qui erat ad venationem, apportans quod pater jusserat, et dicit: « Pater, manduca, sicut voluisti. Dixit Isaac, Quis » es tu? Et ille, Ego sum Esäu filius tuus major. Et dicit, Ergo tu es Esäu? Quis est autem jam qui attulit » mihi escam, et manducavi, et benedixi illum, et benedictus est³? » O irasci deceptor! o irasci fallaci! Imo dic, Quare me deceptus? quare me fefellit? tollat benedictionem illam frater ipsius, et sit in malis. Nonne clamat hæc res in mysterio facta, ut major serviat minori? Accipit ergo talem et ipse benedictionem. Sed subjunxit: « Eris servus fratris tui. Cum ille diceret, Numquid fini-

¹ Matth. xxi, 43. — ² Forte pilli. — ³ Gen. xxvii, 31, etc.

» tæ sunt benedictiones? benedic et me: ait, Cum illum » talem feci, tibi quid habeo dare. Et dixit, Benedic et » me pater. » Et extorsit, et accepit benedictionem prope similem, a rore coeli et fertilitate terræ omnem abundantiam. Et subjecit statim: « Et servies fratri tuo. Et erit » tibi sic, cum solveris jugum ejus a cervice tua. » Quid est illud quod dictum est: « Et erit tibi sic, cum solve- » ris jugum ejus a cervice tua, » nisi quia ostendit illos, quos Esäu præfigurabat, sic esse peccatores, ut in potestate haberent, et in libero arbitrio, mutari et fratri conjungi?

V. Attendite mysterium. Ecce Judæus servus est Christiani. Et hoc manifestum est, et implevit orbem terrarum, sicut videtis, Jacob. Et ut noveritis quia dicebantur ista, considerate ipsam historiam, et videte quia non sunt impleta in ipsis duobus: Major serviet minori¹. Ditatus enim legitur Esäu multum, et regnare cœpit in tota abundantia. Ille² autem Jacob, ut pasceret oves alienas. Et cum cœpisset redire, et timere fratrem suum, sicut modo legebatur, mittit munera nescio quanta pecorum, mittit et servum qui dicat: « Ecce munera fratris tui³. » Noluit eum videre, prius quam muneribus placaret; et postea illum acceptis muneribus vidit. Et cum ad eum Jacob venisset, adoravit eum a longe. Quomodo ergo, Major serviet minori, quando minor videtur adorare majorem? Sed ideo ista in historia non sunt impleta, ut intelligantur de futuro dicta. Minor filius accepit primatum, et major filius perdidit primatum. Ecce Jacob implevit terram, tenuit gentes et regna⁴. Jussit Imperator romanus (1), jam christianus, ut ad ipsam Jerusalem non accederent Judæi. Et sparsi per orbem terrarum, facti sunt

¹ Gen. xxxvi, 7. — ² Forte illi. — ³ Gen. xxxii, 18. — ⁴ Vide in Psal. xl, 14, et lvi, 9.

quasi custodes librorum nostrorum. Quomodo servi, quando eunt in auditorium domini ipsorum, portant post illos codices, et foris sedent: sic factus est filius major filio minori. Nam aliquando movent aliqua in Scripturis; et de Judæorum codicibus certi aliquid cognoscitur. Ideo ergo sparsi sunt, ut nobis libros servent. Major ergo minori servit. Videte enim cum quanta dignitate sit populus christianus, et in quanta defectione sit populus Judæorum. Quando forte ausi sunt vel modicum movere se contra Christianos, quæ illis contigerint audistis in recenti tempore. Ergo modo verum est, Major serviet minori. Quomodo ergo illa benedictio, « Erit tibi a rore coeli et a » fertilitate terræ? Quomodo minorem, sic et majorem » benedixit. » Sed majori dictum est: « Et cras servus » fratris tui. Et erit hoc, cum solveris jugum ejus a cer- » vice tua. » Quanti sunt qui solverunt jugum a cervice sua, et facti sunt fratres nostri? Quanti Judæi crediderunt attendite. Et modo, si quem Judæum inveneris, et evangelizaveris illi Dominum Jesum Christum, et crediderit, nonne solvit jugum a cervice sua? Et quanta hoc fecerunt primis temporibus fidei millia? Omnino qui tunc crediderunt, sicut legimus, ex servis facti sunt fratres et cohæredes.

VI. Non ergo Ecclesia quæ dicit: « Judica me Deus, » et discerne causam meam de gente non sancta¹, » ab Esaü se vult discerni, a quo jam discreta est, sed a Christianis malis. Iste enim Jacob, in quo figuratur populus christianus, audistis quemadmodum luctatus sit cum Domino². Dominus enim illi apparuit, id est, Angelus gestans personam Dei: luctatus est cum illo, et volebat illum tenere et comprehendere. Luctabatur ille; prævaluit, et tenuit; cum teneret, non dimisit nisi benedictus, Domi-

¹ Psal. XLII, 1. — ² Gen. xxxii, 24.

nus det, fratres, explicare tantum mysterium. Luctatur, prævalet; et vult benedici ab eo cui prævaluit. Quid est ergo quod luctatur, et vult tenere? Ait Dominus in Evangelio: « Regnum cœlorum vim patitur, et qui vim faciunt, diripiunt illud¹. » Hoc est quod dicebamus jamdudum? Luctare, ut teneas Christum, ut diligas inimicum. Tenes enim Christum hic, si inimicum dilexeris. Et quid dicit ipse Dominus, id est, Angelus in persona Domini, cum prævaleret et teneret eum? Tetigit latitudinem femoris ejus, et exaruit, et ideo claudicabat Jacob. Dicit ei: « Dimitte me, jam enim mane est. » Et ille, « Non te dimitto, nisi benedixeris me³. » Et benedixit illum: quomodo? Mutando illi nomen. « Non vocaberis » Jacob, sed Israël: quoniam prævaluisti cum Deo, præ- » valebis, et cum hominibus⁴. » Ista benedictio est. Videte unum hominem; ex parte tangitur, et arescit; et ex parte benedicitur. Ipse unus homo ex parte aruit, et claudicat; et ex parte benedicitur, et viget.

VII. Quid est autem: (quantum Dominus suggerit, dicimus, sine præjudicio melioris intellectus:) quid est, « Ecce mane jam venit, dimitte me? » Hoc est quod Dominus dicit post passionem mulieri, quæ volebat illi tenere pedes. « Noli me tangere, nondum enim ascendi ad » Patrem⁵. » Quid est hoc? Nam et cum legeretur ipsa lectio, tractavi inde aliquando, quomodo diceretur: « Noli me tangere, nondum ascendi ad Patrem. » Quare? Nemo illum tetigit corporaliter, nisi cum ascendit ad Patrem? Adhuc hic erat, palpavit cicatrices Discipulus qui non credebatur. Quomodo ergo nolebat se tangi, nisi quia hoc figurate dictum est? Illa mulier Ecclesia erat: et hoc est, Noli me tangere, noli me carnaliter tangere; sed

¹ Matth. xi, 12. — ² Vide supra n. 3. — ³ Gen. xxxii, 26. — ⁴ Ibid. 28. — ⁵ Joan. xx, 17.

qualis sum, æqualis Patri. Noli me tangere : quia non me, sed carnem meam tangis. Dicit enim in evectione profectus sui Paulus : « Et si noveramus secundum carnem Christum, sed nunc jam non novimus¹. » Et, Vetera transierunt, ecce facta sunt nova ; omnia autem ex Deo². » Quid est, « Et si noveramus secundum carnem Christum, sed nunc jam non novimus? » Quia quando eum carnaliter noveramus, non putabamus nisi quia homo erat tantum : at vero post quam gratia ejus illuxit nobis, intelleximus Verbum æquale Patri. Tenebat ergo, et luctabatur, quasi eum carnali habitu Jacob amplecti volens. Ille autem dicebat : « Dimitte me, » carnaliter : « quia ecce jam mane est, » ut spiritaliter illumineris : id est, Noli me putare hominem³. « Dimitte, quia jam mane est. » Mane in luce veritatis intelleximus, et sapientiæ, per quam facta sunt omnia. Ipsa perfrueris, cum nox ista transierit, hoc est iniquitas hujus sæculi. Tunc enim fiet mane, cum venerit Dominus, ut ita a nobis videatur, quemadmodum ab Angelis videtur. Quia nunc videmus per speculum in ænigmate, tunc autem facie ad faciem⁴. Teneamus ergo hoc, fratres, quod dictum est : « Dimitte me, quia jam mane est. » Sed ille quid dixit? « Non te dimittam, nisi me benedixeris? » Quia per carnem nos prius benedicit Dominus. Norunt fideles quid accipiunt ; quia per carnem benedicuntur ; et sciunt quia non essent benedicti, nisi caro illa crucifixa daretur pro sæculi vita. Quomodo autem benedicitur? Quia prævaluit Deo, quia tenuit fortiter, et perseveravit, et de manibus non dimisit, quod amisit Adam. Teneamus ergo fideles quod accepimus, ut benedici mereamur.

VIII. Pars arida Jacob Christianos malos significat ; ut in ipso Jacob et benedictio sit, et claudicatio. Benedictus

¹ 2 Cor. v, 16. — ² Ibid. 17. — ³ Subaud. tantum. — ⁴ 1 Cor. xiii, 12.

est ex parte bene viventium, claudicat ex parte male viventium. Sed adhuc in uno homine est utrumque : erit autem diremptio et discretio postea ; quod optat in Psalmo Ecclesia, dicens : « Judica me Deus, et discerne causam meam de gente non sancta¹. » Ita sane, quia dicit Evangelium : « Si scandalizaverit te pes tuus, abscinde eum, » et projice abs te. Expedi enim tibi unum pedem habentem intrare in regnum Dei, quam cum duobus pedibus ire in ignem æternum². » Isti ergo mali præscindi habent in fine. Modo clauda est Ecclesia, unum pedem fortiter ponit, alterum invalidum habet. Paganos attendite, fratres. Inveniunt aliquando Christianos bonos, servientes Deo, et admirantur, et adducuntur, et credunt. Aliquando attendunt male viventes, et dicunt : Ecce Christiani. Sed isti male viventes ad latitudinem pertinent femoris Jacob tacti, qui aruit. Tactus autem Domini, manus est Domini corripiens et vivificans. Ideo ex parte benedicatur, et ex parte arescit. Et istos male viventes in Ecclesia ostendit Dominus ; quia inde est quod scriptum est in Evangelio, quia cum crevisset herba, apparuerunt zizania³ : quia cum cœperint homines proficere, tunc incipiunt malos sentire. Hæc nota sunt vobis, ex dono Dei efficitur ut cognoscantur. Sed modo toleranda sunt zizania usque ad finem messis, ne forte eradicando zizania, eradicetur simul et triticum. Veniet autem tempus ut exaudiatur Ecclesia dicens : « Judica me Deus, et discerne causam meam de gente non sancta⁴ : » cum Dominus venerit in claritate sua cum Angelis sanctis, et colligentur ante eum omnes gentes, et segregabit eos, sicut pastor segregat oves ab hædis ; et ponentur justi ad dexteram, hædi autem ad sinistram : et illis dicetur : Venite, bene-

¹ Psal. xlii, 1. — ² Matth. xviii, 8. — ³ Id. xiii, 26. — ⁴ Psal. xlii, 1.